

суспільства. У процесі розвитку людської цивілізації вона набула функцій, які в єдності забезпечують повноцінність її існування, саморозвиток та життєдіяльність як соціального інституту. Основними функціями сучасної сім'ї є економічна, репродуктивна, виховна, рекреативна, комунікативна, регулятивна, соціально-статусна, духовна, господарсько-побутова, дозвільна, емоційна.

Батьківська любов – джерело і гарантія благополуччя людини, підтримки тілесного і щирсердечного здоров'я. Саме тому першою й основною задачею батьків є створення в дитини впевненості в тому, що його люблять і про нього піклуються. Найнеобхідніше зі всіх обов'язків батьків – це відноситися до дитини в будь-якому віці з любов'ю й увагою. Головна вимога до сімейного виховання – це вимога любові. Тільки при впевненості дитини в батьківській любові і можливе правильне формування психічного світу людини, тільки на основі любові можна виховати моральне поведіння, тільки любов здатна навчити любові. Багато батьків вважають, що ні в якому разі не можна показувати дітям любов до них, думаючи, що це приводить до розпещеності, егоїзму, самозакоханості.

Література

1. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5 т. Київ : Рад. Школа, 1997.
2. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: у 3 т. Т. 2. Основи родинного виховання. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2006. 288 с.
3. Кривецький І. Перша українська автобіографія «Поученія дітям» Велика книга Володимира Мономаха (поч. XII ст.). *Нова зоря*. 1930. Серпень. С. 6.
4. Ковбас Б. Сутність та особливості культури родинних взаємин. *Вісник Прикарпатського університету*. Педагогіка. Івано-Франківськ, 2008. Вип. XXII-XXIII. С. 37–41.
5. Сухомлинська О. В. Сучасні цінності у вихованні: проблеми, перспективи. *Шлях освіти*. 1996. № 1. С. 3–6.
6. Макаренко А. Книга для батьків. Київ : Радянська школа, 1973. 274 с.

Роксоляна Зозуляк-Случик

*канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ

Усе більше у наукових колах акцентується увага на питанні подальшого професійного зростання особистості фахівця, зокрема соціального працівника.

Вважаємо, що важливою педагогічною умовою формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах є розвиток суб'єкт-суб'єктної взаємодії в системі «викладач–студент».

У розумінні педагогічної взаємодії в університеті ми бачимо цілеспрямований контакт викладача з студентами задля змін у поведінці, діяльності та відносинах учасників навчально-виховного процесу, професійного формування та зростання, що включає єдність педагогічного впливу, його активне сприйняття і власну активність студентів. Причому взаємодія зумовлює активність двох головних учасників навчально-виховного процесу – викладача і студента, дає суб'єктам впливати на його хід та результати.

Зміст такої взаємодії, впливу полягає в тому, що на гуманістичній основі утворюються цінності, які «рухаються» у просторі відносин між суб'єктами освіти; ці відносини і є мораллю, яка є предметом розгляду професійно-педагогічної етичної свідомості вчителя [2, с. 248–249].

Доречними в даному випадку видаються розвідки А. Каленського та Б. Без'язичного, котрі спробували виокремити структуру готовності викладачів до формування професійної етики. Проводячи паралель із означеним процесом у студентів спеціальності «Соціальна робота», хочемо перелічити компоненти, які входять до цієї категорії:

- цілепокладальний – ставлення мети етичної підготовки студентів на кожному етапі професійної підготовки з урахуванням результатів попередніх доробок, унесенням коректив та перспектив на майбутню діяльність;

- планувальний – добирання й розподіл за етапами та видами професійної підготовки дії найбільш ефективних форм, методів і засобів формування етичної компетентності студентів;

- мотиваційний – усвідомлення значущості поставлених професійно-етичних завдань, рівня домагань студентської групи й окремих студентів; підтримування й формування позитивного ставлення майбутніх фахівців до опанування професійної етики, викликання інтересу, використовуючи різні засоби активізації професійної мотивації (стимулювання інтелектуальної активності, створення умов для професійного самовдосконалення та самореалізації і до морально-етичної рефлексії тощо);

- когнітивний – володіння системою теоретичних і практичних знань про суть, зміст спрямованості розвитку професійної етики в майбутніх викладачів спеціальних дисциплін;

- діяльнісний – наявність у викладачів університетів сформованих умінь і навичок професійно-етичної діяльності, активне залучення до цієї діяльності студентів і колег, побудова наукового й освітнього процесу у виші з урахуванням його орієнтації на розвиток професійно-педагогічної етики;

- конструктивний – застосовування моніторингового інструментарію, й раціональне поєднання різноманітних методів і засобів взаємодії зі студентами, які спрямовані на реалізацію поставлених цілей і завдань професійної підготовки майбутнього вчителя, у тому числі формування професійно-етичної компетентності;

– контрольно-корекційний – контроль, аналіз і оцінювання діяльності з організації процесу формування професійної етики студентів, визначення успішності його перебігу, здійснення самоаналізу корекції діяльності, за необхідності – етичної поведінки окремих студентів;

– комунікативний – встановлення педагогічно доцільної взаємодії зі студентами в навчанні та позанавчальний час задля реалізації цілей і завдань формування професійної етики майбутнього соціального працівника;

– рефлексивно-аналітичний – аналіз результатів процесу формування професійної етики студентів, оцінка рівня якості та продуктивності забезпечення цього процесу; виявлення причини труднощів, що склалися в окресленому процесі, моніторинг помилок і можливих шляхів їх запобігання й подолання [1, с. 176–178; 2, с. 227].

Отже, викладене вище переконливо доводить, що необхідною педагогічною умовою формування професійної етики майбутніх соціальних працівників є особистість викладача, зокрема, його наукова, педагогічна кваліфікація, висока фахова компетентність (найбільш професійно-етична), мораль, толерантність, відповідальність, виважений підхід до студентів, зацікавленість у їхніх успіхах, розуміння проблем і прагнень. Адже відомо, що традиційні форми формування професійної етики переважно являють собою репродуктивні дії з виконання професійно-етичних завдань.

Література

1. Без'язичний Б. І. Теоретичні і методичні засади формування етичної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2016. 435 с.

2. Каленський А. А. Розвиток професійно-педагогічної етики у майбутніх викладачів спеціальних дисциплін : монографія. Київ : ЦП «Компринт», 2016. 424 с.

Роксоляна Зозуляк-Случик

*канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи*

Марія Годорак

*магістрантка I курсу спеціальності «Соціальна робота»
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДИТЯЧОЇ СУБКУЛЬТУРИ ЯК ФАКТОРА СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Соціалізація – складний процес соціального розвитку особистості, який передбачає поступове входження й орієнтування в існуючій у суспільстві системі соціальних ролей, формування самосвідомості, становлення соціальної ідентичності особистості [4, с. 87].